

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Budapesten, a 2011. év január hó 11. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

í t é l e t e t :

A rablás büntette és más bűncselekmény miatt folyamatban volt büntetőügyben a Csongrád Megyei Főügyészség által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálv a Csongrád Megyei Bíróság, mint másodfokú bíróság 2.Bf.232/2010/10. számú ítéletét megváltoztatja, a terhelt vagyon elleni cselekményét rablás büntettének (Btk. 321. § (1) bekezdés) minősíti. Ezért és a terhére megállapított súlyos testi sértés büntette (Btk. 170. § (1) és (2) bekezdés) miatt a terheltet, mint többszörös visszaesőt, halmazati büntetésül 3 (három) év 6 (hat) hónapi fegyházbüntetésre és a közügyektől 4 (négy) évi eltiltásra ítéli.

Egyebekben a másodfokú ítéletet hatályában fenntartja.

A felülvizsgálati eljárás során felmerült 4.150 (négyezer-egyszázötven) forint bűnügyi költséget az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Hódmezővásárhelyi Városi Bíróság a 2010. február 4-én kihirdetett 3.B.240/2009/55. számú ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki

rablás büntettségében (Btk. 321. § (1) bek.) és testi sértés büntettségében (Btk. 170. § (2) bek.). Ezért őt, mint többszörös visszaesőt - halmazati büntetésül - 3 év 6 hónapi fegyházbüntetésre és a közügyektől 4 évi eltiltásra ítélte.

Védelmi fellebbezés alapján eljárva a Csongrád Megyei Bíróság, mint másodfokú bíróság a 2010. április 23-án meghozott 2.Bf.232/2010/10. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet érdemben akként változtatta meg, hogy

- a terhelt vagyon elleni cselekményét lopás vétségének (Btk. 316. § (1) bek., (2) bek. 2. ford. d) pont) minősítette, és
- a kiszabott büntetést 2 évi fegyházbüntetésre, és 2 évi közügyektől eltiltásra enyhítette.

Egyebekben a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet érdemben helybenhagyta.

Az elsőfokú ítélettel megállapított - és a másodfokú bíróság által kiegészített - tényállás lényege a következő.

A terheltet korábban

- a Hódmezővásárhelyi Városi Bíróság az 1.B.290/2000/2. számú, 2000. július 12-én jogerős ítéletével 2 rb. lopás büntette miatt - mint többszörös visszaesőt - halmazati büntetésül 10 hónapi börtönbüntetésre ítélte, amit a terhelt 2002. szeptember 21-én kitöltött;
- a Kazincbarcikai Városi Bíróság az 5.B.672/2001/11. számú - a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 7.Bf.1331/2002/6. számú határozata folytán - 2002. november 11-én jogerős ítéletével 2 rb. társtettesként elkövetett csalás vétsége miatt, mint többszörös visszaesőt 6 hónapi börtönbüntetésre ítélte, amit a terhelt 2003. május 21-én kitöltött;
- a Kazincbarcikai Városi Bíróság a 6.B.821/2003/13. számú - a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 7.Bf.454/2004/5. számú határozata folytán - 2004. május 10-én jogerős ítéletével erőszakos közöszlenség büntettségének kísérlete miatt, mint többszörös visszaesőt 5 évi fegyházbüntetésre ítélte; e büntetésből a terhelt 2007. április 17-én feltételes kedvezményrel szabadult, feltételes szabadsága 2008. július 16-án járt le.

A terhelt nem kóros elmeállapotú, beszámítási képessége az elkövetéskor sem volt kizárt, vagy korlátozott.

2008. október 10-én délelőtt H-n a terhelt bement a T. Vendéglőbe sört inni, majd hazaindult. Útközben odament az E. Vegyesbolt előtti asztalnál ülő - 1919. március 1-jén született - Sz. B-né

sértetthez, akinek az asztalon volt a kézitáskája. Leült vele beszélni és 500 forintot kért tőle, amit a sértett átadott neki.

Egy alkalmas pillanatban a terhelt megragadta a sértett kezében tartott kézitáskáját, megpróbálta azt kezéből kitépni, azonban a sértett nem engedte el. Ennek következtében a terhelt a táskát húzni kezdte, a sértett a földre esett, majd táskájának a füleinel fogva a sértettet kb. 10 méteren keresztül vonszolta. Ekkor a táska füle elszakadt és ily módon a táskát megszerezte a terhelt, s azzal elszaladt.

A sértett táskájában 4.366 Ft készpénz volt, a táska értéke 1.000 Ft. A sértett kára az eljárás során nem térült meg.

A sértett a cselekmény következtében a jobb lapocka csonttörését szenvedte el, ami 8 napon túl gyógyuló, tényleges gyógytartama 5 hét; valamint a koponya zúzódását és a mellkas zúzódását is elszenvedte, mely sérülések gyógytartama 8 napon belüli.

A terhelt magassága 160-165 cm, testsúlya 65 kg, a sértett magassága 150 cm, testsúlya 49-50 kg.

Az elsőfokú bíróság jogi értékelése szerint a terhelt megvalósította a rablás büntettét és a súlyos testi sértés büntettét.

Kifejtette, hogy a terhelt kihasználva, hogy a sértett nála idősebb, gyengébb fizikumú, megragadta a sértett táskáját, amit el akart vinni. Ezt gátolta a sértett, és amíg tudta, végig fogta táskája fülét. Éppen ezért került földre, és ezért húzta őt a terhelt a földön, aki a táska fülének elszakadása után a helyszínről elmenekült.

A másodfokú bíróság szerint a bűnösségre vont jogi következtetés helyes, a vagyon elleni cselekmény minősítése viszont téves, mert az nem rablás büntette, hanem lopás vétsége.

A következetes ítélkezési gyakorlatra hivatkozva azzal érvelt, hogy rablás esetében az erőszaknak akaratot bénítónak, a fizikai ellenállás leküzdésére alkalmasnak és személy ellen irányulónak kell lennie.

Jelen ügyben azonban a terhelt általi erőszak közvetlenül a táska ellen irányult és csak közvetve, a táskán keresztül hatott a sértettre. Ezért a személy elleni erőszak nem állapítható meg.

A terhelt egyenes szándéka a dolog elleni erőszak kifejtésére és elvételére irányult. A fizikai ráhatást elsősorban a táskára fejtette ki, anélkül hogy a sértettel szemben is erőszakot alkalmazott volna. Tudatának át kellett fognia, hogy magatartásával az időskorú sértettnek súlyos sérülést okozhat, s e következménybe belenyugodva folytatta cselekményét, amíg a táska füle le nem szakadt.

Ehhez képest eshetőleges szándéka kiterjedt a sérülés okozására, amikor - bár egyenes szándéka a táska megszerzésére irányult - a sértettet földre rántotta és magával húzta, melynek következtében a sértett 8 napon túl gyógyuló sérülést szenvedett.

A másodfokú bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a Csongrád Megyei Főügyészség 2010. július 1-jén a terhelt terhére terjesztett elő - a Be. 416. § (1) bekezdés b) pontját megjelölve - felülvizsgálati indítványt a vagyon elleni cselekmény törvénysértő minősítése folytán törvénysértő büntetés miatt, megváltoztatás és e cselekmény rablás büntetettének értékelése, továbbá hosszabb tartamú fegyházbüntetés és közügyektől eltiltás kiszabása érdekében.

Indokai szerint a terhelt a dolgot birtokló, és elvételét megakadályozni szándékozó sértettet bántalmazta, mivel a földre került sértettet addig húzta, amíg a táska füle el nem szakadt, s ezzel sérülést okozott.

A terhelt a sértett vonszolásával nemcsak dolog ellen irányuló, hanem annak megszerzése érdekében a személy ellenállását leküzdő, testi sértést is okozó erőszakot fejtett ki. Az erőszak nem csupán a dolog ellen irányult, nem merült ki a dolog megragadásában, hanem egyben az elvételt megakadályozni próbáló sértett ellenállásának leküzdését is célozta. A sértett testi épségét nem csak az elvenni szándékolta dolgon keresztül, hanem egyidejűleg közvetlenül is támadta.

Az erőszak mértékét mindig a konkrét sértett viszonyában kell vizsgálni. A sértett pedig neme, kora és termete miatt kisebb ellenállásra volt képes, a vele szemben alkalmazott erőszak alkalmas volt ellenállása megtörésére.

Ezért a terhelt magatartása - a súlyos testi sértéssel halmazatban - rablást valósított meg, amihez képest a kiszabott büntetés, a Btk. 37. §-ára figyelemmel törvénysértően enyhe.

A Legfőbb Ügyészség BF.2066/2010. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt - indokaival egyetértve - fenntartotta és a másodfokú bíróság határozatának megváltoztatását, a vagyon

elleni cselekmény rablásként való minősítését és a kiszabott büntetés súlyosítását, egyebekben pedig a másodfokú határozat helybenhagyását indítványozta.

A terhelt - a Legfőbb Ügyészség átiratára tett - észrevételében az ügyészi állásponttal nem értett egyet. Arra hivatkozott, hogy - amint azt az eljárás során következetesen vallotta - nem követett el rablást. Nem volt anyagi gondja, a vendéglőben is volt pénze nála.

Álláspontja szerint figyelembe kell venni a sértettéről készült elmeorvos-szakértői véleményt, valamint a boltos vallomását. A sértett vallomása ellentmondásos, a feljelentése szerinti személyleírás nem illik a terheltre. A sértett ismételt kihallgatása indokolt.

A Legfelsőbb Bíróság az ügyben a Be. 420. §-ának (1) bekezdése alapján nyilvános ülést tartott, melyen a legfőbb ügyész képviselője a felülvizsgálati indítványt fenntartotta és írásbeli nyilatkozatával egyező, a védő pedig azzal ellentétes tartalommal szólalt fel.

A felülvizsgálati indítvány alapos.

A Be. 416. §-a (1) bekezdésének b) pontja alapján felülvizsgálatnak van helye, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki.

A Be. 423. §-a (1) bekezdése alapján felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó.

A másodfokú bíróság törvényt sértett, amikor az irányadó - egyébként az elsőfokú ítélettel érdemben egyező - tényállás alapján a terhelt vagyon elleni cselekményét rablás büntette helyett, lopás vétségének minősítette. A törvénysértő minősítés miatt pedig törvénysértő büntetést szabott.

A Btk. 321. § (1) bekezdése szerint rablást követ el, aki idegen dolgot jogtalan eltulajdonítás végett úgy vesz el mástól, hogy evégből valaki ellen erőszakot, avagy élet vagy testi épség elleni közvetlen fenyegetést alkalmaz, illetőleg valakit öntudatlan, vagy védekezésre képtelen állapotba helyez.

Jelen ügyben - értelemszerűen - az I. fordultnak van jelentősége, fenyegetés nem történt (a terhelt szó nélkül, rögtönösen

cselekedett), és a sértett öntudatlan, vagy védekezésre képtelen állapotba helyezéséről sincs szó.

A felülvizsgálat tárgyát - amint arra az indítvány hivatkozott - a személy elleni erőszak irányadó tényállás szerinti megléte, illetve rabláshoz megkívánt mértéke képezte.

Az irányadó tényállás alapján kétségtelen, hogy a terhelt magatartásának célja a sértett táskájának eltulajdonítása volt. A terhelt észrevételében ezzel ellentétes, a bűnösség megállapítására is vonatkozó kifogások a bizonyítékok mikénti mérlegelését vitatták, így - a Be. 423. § (1) bekezdése folytán - felülvizsgálatban közömbös érvek.

A Btk. az erőszak fogalmát, mértékét nem (egyik bűncselekmény esetében sem) határozza meg. Az erőszak - értelemszerűen - fizikai ráhatást, támadást jelent. Rablás esetében pedig az erőszak fogalmán az a magatartás értendő, amely a sértett személye ellen irányul és annak ellenállását fizikailag küzdi le.

Az erőszak akkor dolog elleni - s ekként nem esik a rablási erőszak fogalma alá -, ha közvetlenül az elvenni kívánt dolog ellen irányul. Ha azonban az egyébként kezdetben dolog elleni erőszak már a sértett ellenállásának megtörését, leküzdését vagy egyben azt is szolgálja, és ezt követi az elvétel, akkor rablási erőszakról van szó.

Ilyenkor, bár nem jön létre közvetlen testi érintkezés az elkövető és a sértett között, az elkövető dologra gyakorolt magatartása egyben - a dolog révén - közvetlenül a megtámadott személy testére is fizikai ráhatást valósít meg. Ez esetben tehát - az egyidejűség folytán - az erőszak nem csupán a dologra, hanem közvetlenül a sértett személyére, vagy arra is irányul.

A sértett ellenszegülése esetében ugyanis az eltulajdonítani szándékolt dolog már nem csupán a terhelt által kifejtett erőszakot, hanem egyidejűleg a sértett ellenállását is közvetíti, amit a terhelt nyilvánvalóan észlel. Ehhez képest, ha folytatja addigi magatartását, akkor tudatában van, hogy az már nem, vagy nem csak a dolog megragadása és elmozdítása (elvétele), hanem a sértett ellenállásának leküzdése. Ekként fizikai ráhatása közvetlenül a sértett személye - élete vagy testi épsége - ellen irányul. Rángató, elrántó, húzó magatartása, már nem csupán a dolgot, hanem egyben a sértettet rángatja, lerántja, húzza, vonszolja.

Jelen ügyben erről van szó. Az irányadó tényállás szerint a terhelt előbb megpróbálta a sértett kézben tartott táskáját onnan kitépni, sikertelenül. Kétségtelen, hogy ez a mozzanatos magatartás (a

kézben tartott táska hirtelen kitépése, kirántása) csupán dolog elleni erőszak megállapítására alkalmas.

A terhelt magatartása azonban éppen azért maradt eredménytelenül, mert a sértett ellenállásába ütközött. A sértett ugyanis az eleve kézben tartott táskáját nem engedte el, hanem végig fogta.

Ehhez képest a táska megszerzése végett a sértett ellenállását is le kellett küzdeni, amit a terhelt tudata átfogott, mivel szintén nem engedte el a táskát, hanem azt húzni kezdte, aminek következtében a sértett földre esett. A terhelt húzó magatartásával kifejtett erő tehát kibillentette a sértettet egyensúlyából, elvesztette fizikai uralmát önmaga fölött, elesett.

Ettől kezdve a terhelt a - földön lévő - sértettet a táska füleinél fogva mintegy 10 méteren át vonszolta, amíg a táska füle el nem szakadt, így megszerezte a táskát, és azzal elfutott. Következésképpen a sértett - amíg a táska füle bírta - végig ellenszegült.

Kétségtelen, hogy a rabláshoz megkívánt (személy elleni) erőszak mértéke szempontjából nem elégséges az akaratot hajlító hatás. A rablási erőszaknak a sértett akarata megtörésére, illetve védekezése, ellenállása leküzdésére kell alkalmasnak lennie.

Ennek (vagyis a vis abszolútának) azonban nincs objektív, abszolút mértéke; amellett hogy az akaratot hajlító erőszak nem elégséges, nem elvárás az akaratot teljesen megsemmisítő erőszak. Rablási erőszak kapcsán elvárás az, hogy legalább általában véve alkalmas legyen a sértett ellenállásának leküzdésére.

Nem hagyható figyelmen kívül jelen ügyben a gyengébb nemhez tartozó, közel 90 éves, alacsony és kisebb testsúlyú sértettel szembeni elkövetés. Ezen - a terhelt adottságaihoz mérten az elkövetés szempontjából előnyös, azt nyilvánvalóan könnyítő - körülmények kiválasztása pedig értelemszerűen mindig az elkövetőn, a támadón múlik.

A rablás kapcsán az alkalmazott személy elleni erőszak intenzitása vizsgálatának csak abból a szempontból van jelentősége, hogy az erőszak alkalmas volt-e általában véve az ellenállás megtörésére, és valóban az elvétel célzata mozgatta-e. Ez jelen ügyben nem volt kérdéses.

Kétségtelen, hogy önmagában a táska kölcsönös rángatása alapján - illetőleg azok mérvének összevetése révén - nem dönthető el az adott erőszak alkalmasságának kérdése. Jelen ügyben azonban a terhelt magatartásának következtében a sértett egyensúlyát veszítve földre esett, ahol a terhelt több méteren át vonszolta. A földön

vonszolás pedig – azon túlmenően, hogy közvetlen testi épség elleni erőszak – egyben azt is jelenti, hogy a terhelt fizikai ráhatása a sértett akaratát nem csupán hajlította, hanem megtörte. A vonszolás révén ugyanis a sértett mozgását – nyilvánvalóan – a terhelt uralta.

Mindezek alapján a rabláshoz megkívánt célú, mivoltú és mértékű erőszakot a sértett személyére közvetlenül, akaratlagosan alkalmazta a terhelt, s ezáltal szerezte meg a sértett táskáját.

Tévedett tehát a másodfokú bíróság, amikor a vagyoni elleni cselekmény minősítését megváltoztatta. A terhelt e cselekménye a Btk. 321. § (1) bekezdése szerinti rablás büntettének törvényi tényállását valósítja meg maradéktalanul, és ez a minősítés felel meg a következőkes ítélezési gyakorlatnak (Legfelsőbb Bíróság Bfv.III.114/2008/9., Bfv.III.406/2007/17., BH 2010/143.).

Ekként a Legfelsőbb Bíróság – mivel nem észlelt olyan eljárási szabálysértést, amelynek vizsgálatára a Be. 423. §-ának (5) bekezdése alapján hivatalból köteles – a felülvizsgálati indítványnak helyt adott, és a megtámadott határozatot a Be. 427. § (1) bekezdés b) pontja alapján megváltoztatta. A terhelt lopás vétségeként értékelt cselekményét a Btk. 321. § (1) bekezdésébe ütköző rablás büntettének minősítette. Ezáltal pedig – miután a törvényes minősítés adta büntetési tételkeret megváltozott – a kiszabott büntetés sem tekinthető törvényesnek.

Ezért a Legfelsőbb Bíróság a terheltet, mint többszörös visszaesőt, változatlan büntetéskiszabási körülmények mellett – nem érintve a súlyos testi sértés büntette miatt megállapított bűnösségét, illetve jogi minősítést – halmazati büntetésül a Btk. 42. § (3) bekezdése alapján 3 év 6 hónapi fegyházbüntetésre és a Btk. 54. § (1)-(2) bekezdése, 55. § (1)-(2) bekezdése alapján a közügyektől 4 évi eltiltásra ítélte. Egyebekben a megtámadott, másodfokú ítéletet hatályában fenntartotta; a bűnügyi költség viseléséről pedig a Be. 429. § (1) bekezdés zárófordulata alapján rendelkezett.

Az ítélet elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416. § (4) bekezdésének b) pontja kizárja. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 418. §-ának (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a bíróság – a Be. 421. §-ának (3) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén – az elutasító határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2011. január 11.

*Dr. Demeter Ferencné s.k. a tanács elnöke, Dr. Márki Zoltán s.k.
előadó bíró, Dr. Varga Zoltán s.k. bíró*

A kiadmány hiteléül:

*bíróági tisztviselő
N-né TH*